

לקה טוב

שנה שלישי

יו"ל ע"י ק"ק ביהכנס"ס "כורש"
רח' יוסי בן יעזר 36 ירושלים

כניסת שבת	צאת שבת	ר"ת
16:26	17:16	ירושלים
16:23	17:13	תל-אביב
17:51		

העלון מוקדש: לע"י: אסתר בת שרה למשפחת ציון ע"ה. והמרווחם ייקר אליהו קלקבאני בן סבריה ז"ל. ולהצלחת משפחת קלקבאני הי"ו בכל מעשה ידיהם הם וכל ב"ב. (וכן ציון בן אסתר הי"ו. ומשפחת משה היקרה הי"ו. וללידה קלה ללינוי מזל בת אסנת הי"ו. ולהצלחת שלום קלימאין וב"ב הי"ו.

להקדשת העלון: 054-843-7476

פרשת חיי-שרה תשפ"א

דבר רב השכונה

מאת הרה"ג רבי אברהם קריספין שליט"א

ביאור שליחות אליעזר

דבר הרב

מהו ומיהו אדם מוסלם?
מאת הרה"ג רבי דוד אטדגי שליט"א

בשליחות אליעזר עבד אברהם מצוהו אברהם שליחות קשה ללכת להביא אשה ליצחק. דרך העולם היא שהחתן הולך לחפש אשה ואף אשה שפוייה לא תבא לחתן כשלא מכירה אותו ולא ראתה אותו וכל שכן ללכת אחרי שלוחו ואברהם מצוהו את הבלתי אפשרי, ואליעזר נבון ואומר לאברהם? בלשון עדינה אלי לא תובא האשה ללכת אחרי... ומה עונה לו אברהם? ה' אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי וכו' הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחתה אשה לבני משם. לכאורה יש להבין מהי תשובת אברהם אבינו.

כדי להשיב על זה צריך לתת הקדמה קצרה, כידוע ממעשיו של האדם נבראים מלאכי הצלחה והצלחה, ומכל מעשה של מסירות נפש נברא מלאך שימסור להציל את האיש וגודלם ועוצמתם של המלאכים שהוא יוצר הם לפי כוונת האדם והלישמה שעושה את המצוה.

ומעין זה כתב התניא (ליקוטי אמרים פרק מ) בשם המהר"ח ז"ל בשער הנבואה פ"ב שמהתורה שלא ככוונה נבראים מלאכים בעולם היצירה. ומהמצות בלי כוונה נבראים מלאכים בעולם העשייה וכל המלאכים הם בעלי חומר וצורה. וכך כתב רבינו החיד"א בנחל קדומים (בראשית פרשת לך לך אות א) וז"ל ואעשך לגוי גדול כי כל המצות שאתה מקיים נבראים מלאכים וז"ש ואעשך לגוי גדול שופרך וחיל"ך כתות מלאכים הנעשים מתורתך ומצותיך וכמ"ש הראשונים ע"פ ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל שיש להם מלאכים מרוב המצות שקיימו. עכ"ל

וזה שאמר אברהם אבינו ע"ה לאליעזר מה אתה מפחד שלא תבא אחריו האשה אתה יודע שאני הייתי בן חורין בבית אבי ומולדתי ונגלה אלי הקב"ה ואמר לך לך מארצייך וממולדתיך אל הארץ אשר אראיך לא הרהרתי אחריו ועשיתי כאשר ציוני שלא על מנת לקבל שכר שלא כדרך הטבע. הנה הקב"ה ברא לי מלאך שיעמדם לימיני וישרת אותי כגמולי שעשיתי ועתה לך עם מלאך זה והוא ידאג שהכלה תעזוב את אביה ואמה ומשפחתה כאשר אני עשיתי לקב"ה כן יעשה לי ואפי' שלא כדרך הטבע. וזה מה שכתוב ה' אלהי השמים אשר לקחני מבית ומארץ מולדתי וכו' הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחתה אשה לבני ליצחק" אמר לו אברהם מה שעשיתי לכבודו של ה' הוא יעשה לי והוא מה שאמר גומל לאיש חסיד כמפעלו.

ולא רק מלאכים אלא גם האבות בכבודם ובעצמם באם לסייע לאדם במצוקתו כאשר עושה כמעשיהם ואיתא במסכת בבא קמא דף נ עמוד א וכן מנהגו של נחוניא חופר בורות שיחין ומערות, שהיה חופר ופותח ומוסר לרבים, וכששמעו חכמים בדבר, אמרו: קיים זה הלכה זו. הלכה זו ותו לא? אלא אימא: אף הלכה זו. תנו רבנן: מעשה בכתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול, באו והוריעו את רבי חנינא בן דוסא. שעה ראשונה - אמר להם: שלום, שניה - אמר להם: שלום, שלישי - אמר להם: עלתה. אמרו לה: מי העלך? אמרה להם: זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו. אמרו לו: נביא אתה? אמר להם: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך אמרתי: דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרועו? וזקן זה הוא אברהם אבינו וכיון שנחוניא היה עוסק במעשה חסד הקב"ה שלח לו את אברהם אבינו בכבודו ובעצמו.

בפרשת השבוע אנחנו מוצאים את השידוך הראשון שנעשה, כאשר אברהם אבינו ע"ה, מצווה את אליעזר עבדו למצוא אשה לבנו יחידו יצחק אבינו, ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו וכו', פי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: ואליעזר עושה סימן ותנאי על מנת למצוא את זיווגו של יצחק, והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע פי עשית חסד עם אדני, והגמ' במס' תענית (דף ד.), ובמדרשים הובא, שאליעזר שאל שלא כהוגן, משום שיכול היה להודמן לו ממורת או נתינה או שפחה, אבל אע"פ כן זכה שנענה כהוגן והנערה שהגיע הייתה רבקה. ומאידך במדרש רבה (ס, ב), מצאנו, שאליעזר נקרא עבד משכיל. עוד מצאנו במדרש (פסיקתא זוטראתא פרקטו) על הפסוק "ובן ביתי דמשק אליעזר" מהודמשק, דולהומשקה מתורת רבולאחרים. ואם כן צריך להבין מדוע נקרא אליעזר עבד משכיל אם הוא שאל שלא כהוגן? ויותר מכך הרי מצאנו בדברי הגמ' שהסימן שעשה אליעזר היה סימן גמור שבמידה ולא ימצא נערה כזאת יצחק לא היה מתחתן. (עיין בגמ' סנהדרין דף צה:).

ובספר "זכרון מאיר" להגר"מ דב רובמן זצ"ל כתב לשאל עוד, שהרי למצוא כלה ליצחק אבינו "העולה תמימה", אין זה דבר פשוט, אלא דבר גדול וקשה מאוד, ואיך אליעזר החליט בדעתו שמספיק נערה אשר טובת לב במידת החסד שהיא מתאימה? ומה עם שאר המידות הטובות, אולי היא כעסנית וכו', ומי אמר שיש לה ערך ללימוד התורה?

וכתב בהתשובה לזה, שאליעזר הבין ברוח גדלותו, שנערה שיש בה לב טוב הרי זה כולל את כל המידות הטובות כולם, וכמו שמצאנו במסכת אבות (פ"ב מ"ט), "אמר להם צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם רבי אליעזר אומר עין טובה רבי יהושע אומר חבר טוב רבי יוסי אומר שכן טוב רבי שמעון אומר הרואה את הנולד רבי אלעזר אומר לב טוב אמר להם רואה אני את דברי אלעזר בן ערך שבכלל דבריו דבריכם".

ועיין פירוש רבינו יונה שם שכתב, בשם הרמב"ם ז"ל שפירש, "שזו היא מעלת תקון המדות לפי שדעותיו של אדם נובעות מן הלב. ובזמן שלבו טוב כל מדותיו ישרות ודעותיו נכונות ונמצא שמח בחלקו. ומתחבר עם הטובים ואינו חפץ אלא בדבר שיש בו תועלת ולא הפסד. וכן כתב הרמ"ה ז"ל. וכע"ז פירש רש"י שם, "לב טוב יהא לו בכל דבר ולא יבא לידי תקלה לעולם". וביתר ביאור בדברי ר' עובדיה מברטנורא, וז"ל, "לפי שהלב הוא המניע לכל שאר הכוחות והוא המקור שממנו נובעים כל הפעולות. ואף על פי שיש לפעולות איברים מיוחדים, מכל מקום הכח המעורר לכל התנועות הוא בלב, לפיכך אמר ר' אלעזר לב טוב...". וכ"כ בספר דרך חיים, שם.

ואם כן נמצינו למדים, שאדם שיש בו לב טוב, כל הפעולות וכל המחשבות שלו הם יהיו ממקור הטוב, ועל כן אליעזר חיפש בכל כוחו נערה ליצחק שיש בה "לב טוב", אך גם אם אדם עושה חסד עם חבירו אין זה מוכיח כלל שיש בו לב טוב, שאפשר שעשה כן מחמת שיש בו צער בראותו את חבירו במצוקה, ולכן אליעזר ביקש מרבקה שתשקה אותו ורבקה אומרת גם אותך וגם את גמליך אשקה, ואליעזר ואנשיו עומדים מהצד ומסתכלים ואינם עוזרים כלל לרבקה, ורבקה נערה בת שלוש משקה בלי אומר ודברים, עשרה גמלים שזה כמות עצומה של מים, ומההתחלה עד הסוף היא עושה כן באותה התלהבות בריצה ובלי תלונות... זה בוודאי מראה שיש בה לב טוב, ולא שיש לה רק רחמים, מכיוון שלא היה שייך פה לרחם עליהם כלל, שהרי הם היו גיבורים. וכן משמע בספרנו בראשית (פכ"ד פס' כא), עיי"ש. ואם כן אליעזר היה בטוח שמעשה החסד שלה מגיע מתוך לב טוב ושמה בעשיית המצווה.

ועל פי זה חשבתי להסביר לענ"ד, כוונת חז"ל שאליעזר שאל שלא כהוגן והשיבו לו כהוגן, שוודאי שאין הכוונה שאליעזר טעה בעצם הסימן שעשה, משום שללא ספק זה היה הדרך הטובה ביותר למצוא אשה ראויה ליצחק. אומנם כוונת חז"ל שאליעזר לא היה לו לבקש ולהתנות בדרך זו של נדר שרק ע"י שתאמר הנערה כן זאת תהיה האשה שמתאימה ליצחק. אלא היה צריך לעשות כן לא בדרך של נדר תנאי אלא בדרך של בדיקה. ולכן נקרא אליעזר עבד משכיל, משום שידע כיצד למצוא נערה עם לב טוב ליצחק אבינו ע"ה. (וכן משמע במדרש ויקרא רבה בחוקותי לו, ד', שאליעזר עשה כן בתורת נדר. עיי"ש).

ומכאן אנחנו למדים מהו "האדם המושלם", וכיצד יש לבחור שידוך או להבדיל מי שמחפש שותף לעסק, או חבר טוב, שהדבר הכי חשוב שצריך למצוא בשני הוא לא יופי, לא רוגע ועדינות, וכד'. וכמוכן שצריך לחפש גם את זה. אבל עיקר הדגש המלכות איתנו התורה הקדושה צריך ליבתן "בלב". המנוע שמניע את כל האברים. צריך שיהיה לב טוב אם יש לב טוב אז כבר יש הכל.. ה' יזכה את כולם שנזכה למעלה הגדולה של לב טוב שישפיע טוב על כל מעשינו ופעולותינו. אמן!

זמנים בהלכה לימות השבוע

תל אביב	ירושלים	עלות השחר
05:04	04:57	זמן טילת התפילין
05:11	05:03	נץ החמה
06:16	06:06	סוף זמן ק"ש הגר"א
08:46	08:42	חצות יום ולילה
11:25	11:24	מנחה גדולה
11:56	11:54	סגל המנוחה
15:48	15:51	שקיעה
16:42	16:45	צאת הכוכבים
16:54	16:58	

שני
הלכה

מאת הרב"ג
הרב בנימין חתה שליט"א
מחבר"ס "כי בא מועד"
ר"כי בו שבת

מציאה בעגלת סופר/ וקניית מוצרים מרובים בקופה מהירה

שאלה: אדם שמצא מוצר מסויים בעגלה בחניה של הסופר האם יכול לזכות במוצר זה או שעליו להניחו בקופה הראשית.

תשובה: אם נמצא באזור של שומרי תורה ומצוות יש לו להניחו בקופה הראשית שירשמו את המוצר בפנקס האבידות שאם יפנה המאבד יקבל את שלו. ואם הסופר באזור לא של שומרי תורה ומצוות אינו חייב להשיבו ומותר לקחתו לעצמו.

ביאורים: כידוע בכל סופר יש מחברת בקופה הראשית שרושמים כל המוצרים שנשכחו בקופה או בעגלה ואדם ששכח מוצר ומתקשר לקופה הראשית אם אכן מופיע ברשימה הוא מקבל את המוצר. ולכן לענ"ד במקום של שומרי תורה ומצוות והמקום שנמצא בו המוצר הוא הסימן ואין האדם מתייחס כי יודע שבקופה הראשית ירשמו את המוצר. לכן יש להשיבו לקופה הראשית אבל במקום לא של שומרי תורה ומצוות שמתייחס המאבד לכן זוכה בו המוצר.

שאלה: הקונה בסופר ורוצה לשלם בקופה המהירה המיועדת לקניה עד עשרה מוצרים האם הגבלת העשרה אפילו שקונה סוג מוצר אחד בעשרה עותקים או שהקופה מיועדת לעשרה סוגי מוצרים ואם לוקח אפילו כמות גדולה מכל סוג יהיה מותר לשלם שם.

תשובה: הקובע הוא עשרה סוגי מוצרים ולכן מי שקונה כמות גדולה אפילו יותר מעשרה מוצרים מכל סוג ובסך הכל קונה עד עשרה סוגי מוצרים מותר הרבר ללא חשש כלל, בתנאי שאין צריך להעביר כל מוצר בנפרד בקופה ולכן הקונה כמות עופות אם צריך לשוקלם אחד אחד נחשב כל עוף לסוג מוצר בנפרד.

ביאורים: לאחר העיון נראה מסביר שאין שום בעיה בזה כיון שבקופה אין הקופאי מעביר כל יחידה במחשב אלא מעביר מוצר אחר ומכפיל במחשב לפי הכמות שקנו, ולכן המודד הוא לפי עשרה סוגי מוצרים.

ולאחר בירור עם אחת מראשי הרשתות הגדולות בארץ נאמר לי כדברינו כדבר פשוט.

שידוכים

הלכה
ברא
הפרשה

מאת הרב"ג
הרב שלמה סוויסה שליט"א
ראש כולל "להוראה"
"ניצוצי אורות"

טיב המשורכת | לעולם יהיה אדם בנישואיו, לברוק אחר האשה במידותיה, אם היא קפדנית או רגזנית. אם נוחה ושלמנית, שאין לך דבר מר בעולם יותר מאשה רעה (מאורי יבמות סג: ספר הסידים סימן תקנא). ויברוק אחר אחי האשה קודם שישאנה לפי שרוב בני דומים לאחי האם (כ"ב קי. ספר הסידים סימן שעח). ויש לברוק באמה אם היא מפלת נפלים וכדו' כי רוב בנות אחר האם (ספר הסידים אות רמז). ויברוק גם באחותיה אם הן שומרות תורה ומצוות (עי' שו"ת חת"ס אה"ז סימן קיג). ולעולם ישתדל לישא בת תלמיד חכם, וימכור כל מה שיש לו וישא בת תלמידי חכם (פסחים מט. רמב"ם פ"א מא"ס"ב ה"ב). והנושא בת ת"ת תורה אינה פוסקת מזרעו (ע"פ יומא עא.). ומה נאלו אלו המניחים בת תלמיד חכם ונושאים אשה לשם ממון, וכבר אמרו חז"ל במסכת דרך ארץ (פרק רבי שמעון הלכה ה) "ארבע פרוטות אין בהם סימן ברכה לעולם, ואלו הן: ... והנושא אשה לשם כתובה, שאין מורישין לבניהם ולבני בניהם (והיינו שאין רואים ברכה באותו ממון, ועוד אמרו שם: הנושא אשה לשום ממון, עליו הכתוב אומר עתה יאכלם חדש את חלקיהם, חדש נכנס וחדש יוצא וממנם כלה.

והביא הב"י (אבן העזר סימן טו) ספר ארוחת חיים (ח"ב הלכות כתובות ס"ה ג) בשם הראב"ד שכ' "ומי שהוא מקפיד ומתקוטט בעבור נכסי אשתו אינו מצליח ואין זיווגו עולה יפה, אלא מה שיתן לו חמיו או חמותו יקח בעין יפה, כי הממון שאדם לוקח עם אשתו אינו ממון של יושר. וראוי לכל איש דעת שלא יעגן עצמו ולא לבת זוגו מפני ממון רב, שהממון ההוא לא יצליח מפני העיגון ומפני הרהור עביהו, ורבים נכשלים בעבירות כשאינם נושאים אשה במהרה, ועליהם נאמר כל הנושא אשה לשם ממון וכו' עכ"ל:

ההצלחה בלימוד התורה תלויה בשאיפתו של הבחור מעשה שהיה בבחור שהגיע למרן החזו"א לשאול בנוגע לשירוף שהוצע לו, והציג כל צדדי התלבטותו הן לחיוב והן לשלילה, אחת השאלות שהעלה היתה היות והמדוברת יתומה היא מאב ואם ולא ישיג מהם נידוניה מכובדת... השיב לו החזו"א אחד רוצה להשאר בלימוד - יכול גם בלי שווער ושויער (חם וחמה), ואחד שאינו אוהו בלימוד- גם עם שווער ושויער הוא יצא מהלימוד (מעשה איש עמוד רכז).

אברך יקר הסתפק בענין שירוף שהוצע לבנו המצוין, ושטח הספק לפני רבי חיים קניבסקי שליט"א וכך שאל: יש לי בן בשידוכים, בחור מצוין ב"ה, ויש הצעות שונות מידי פעם, וכעת על הפרק הצעה מסוימת שאין להם כסף כ"כ, והושעיה שבשביל הצלחת לימודו ותורתו של בני, אין כדאי לגשת להצעה כזו, מכיון שיפול על כתפיו עול כספי לאחר החתונה, ושוא עלי להמתין להצעה אחרת שיכולים לתת יותר. והכריע רבינו אם הבחורה טובה הוא יוכל ללמוד היטב אחרי החתונה בכל מצב (דברי יוסף). ומעשה דומה אירע על בחור עני שתינה בפני מרן החזו"א את דאגתו: מציעים לי שירוף כלה ענייה מהיכן נתפרנס וכיצד אוכל להמשיך בלימוד? השיב לו מרן החזו"א הלא אמרו חכמינו שלושה שותפים באדם וכו' בני זוג המקיימים בית יהודי עושים שותפות עם הקב"ה, והשותף השלישי ייתן לכם כשפע (מעשה איש עמוד ריג).

בדיקה בשמות] בענין בדיקה בשמות ע"פ גימטריות וחשבונות ע"פ הקבלה וכדו', דעתו של מרן הגאון רבי עובדיה וישיב זצ"ל הייתה נחרצת, ושלל מכל וכל את הבדיקה בשמות ובגימטריות למצוא התאמה בין המשודכים, ופעם אחת נשאל על זוג שנאמר להם כי לפי השמות אינם מתאימים, ולכן אין להם להינשא זה לזה, והגיב הרב בחיפזות: דברי הבל הם! ואין להתייחס לזה כלל!!! והוסיף: "אם תברוק, גם אברהם ושרה לא היו מאימים בשמות...". ופעם אירע מעשה בווג שהלכו לשלושה מקובלים ושלושתם פה אחד אמרו שאינם מתאימים, ואמר להם רבינו לכו ותינשאו זל"ז, אין בזה כלום... (מפיץ אומר חלק יב שמירת סגולות סימן לד). ופעם אחת נשאל הגרש"ז אורבאך זצ"ל על אלו שמתחתנים לפי גימטריות של שמות האיש והאשה אם יש לנהוג כן, והשיב "אבא שלי לא התחתן בדרך זו, וגם אני לא" (שלמי שמחה עמוד כג).

סגולה לזיווג מפרשתינו יש אומרים שיש סגולה מיוחדת לבחור או בחורה שמתקשים למצוא את זיווגם שיקפידו בתפילת מנחה, דבר זה נלמד מיצחק אבינו שיצא להתפלל מנחה שנאמר "ויצא יצחק לשוח בשדה" לשוח- לשון תפילה כמו (תהילים קמב), "אשפוך לפניו שיחי", ומיד אחר כך כתוב "וירא והנה גמלים באים" ורבקה עיממה. וכתב בעל הטורים: "לשוח בשדה" היינו שתיקן תפילת המנחה, ואז נדרמנו לו רבקה, והיינו דכתיב "על זאת תפלל כל חסיד אליך לעת מצוא" - זו אשה, דכתיב "מצא אשה מצא טוב", ע"כ. ומכאן קריאה לכל הרווקים והרווקות שלא ישמעו לכל מיני סגולות, אלא יחזיקו אומנות אבותינו שהיא התפילה, ובפרט תפילת המנחה שיש בה סגולה נפלאה שהרי התורה עצמה מעידה עליה, (הגר"מ אליהו זצ"ל דברי מרדכי עמוד קצג-קצד). ובספר "ישועות מרדכי" (עמוד 32) הוסיף: "תפלל על עצמו כל יום בתפילת שמונה עשרה ב"שמע קולנו" ובפרט בתפילת המנחה, שירוע שלא נענה אליו הנביא אלא בתפילת המנחה.

סגולה נוספת] סגולה לזיווג הגון לומר מזמור "שיר למעלות אשא עיני" ויאמר את כל המזמור בסוף כל תפילת שמונה עשרה קודם עקירת רגליו, והעושה כן מזמנים לו בת זוגו ההוגנת לו (הר"ע מפאנו בספר עשרה מאמרות מאמר חיקוק הדין פ"ו).

עמוקה] סגולה לזיווג הגון לילך לצינון של התנא רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א בעמוקה (נעימת החיים בשם הפני מנחם זצ"ל מגור) ובספר "נעטי גבריאל" (שידוכים עמוד קה) הביא בדרך בדיחותא לבאר את ענין סגולת התפילה בקברו של רבי יונתן בן עוזיאל שירוע שהרבה שידוכים מתעכבים בגלל גבוהות הלב ומעמד הצדדים שאינו מתאים, ומכיון שאמרו על רבי יונתן בן עוזיאל שכל עוף הפורח מעליו היה נשרף, אם כן מקום קדוש זה מסוגל לשרוף את גבוהות הלב, ומה גם דשמא קא גרים עמוקה ע"ש העניו שמשפיל עצמו. וכיון שמשפיל דעתו זוכה לישועות.

סח הגריא"ל שטיינמן שליט"א כי בחו"ל יש בעיה קשה מאוד של שידוכים ושם אי"ז בעיה של ממון כמו בארץ ישראל, וכשהייתי שם שאלו אותי מה לעשות, ואמרתי להם שיש בשידוכים בעיה של "גאוה", הוא רוצה שירוף שלא נולד, והיא רוצה שירוף שלא נולד, ולכן אין שידוכים (אפי"ק א"ל) והורה בענין זה: לא לפסול כל הצעה, הנה ידוע שיש הרבה בני עמיקר בנות, שלא זכו למצוא זיווגם, והרבה פעמים יש שדוקא אח מההורים פוסלים כל הצעה מפני טעמים שהם לא נכונים, ודבר זה גורם עיגון לילדים. ובאמת זה גובל עם איסור גמור, כי אין לך צער גדול מעיגון, וחכמים עשו כל מיני תקנות שלא יהי' בנות ישראל עגונות, וכאן גורמים בדיים! עיגון לבנותיהם. לכן כל א' לא יורה לעצמו ויחפש דבר להפריע שידוכים. והמסייע לבנות בתים כשרים בישראל, יתברך בכל הברכות האומרות לעושי חסד (קובץ אגרות אילת השחר אגרת מ"א). ומעשה בבחור שכל שידוך שהוצע דחהו, ופעם אחת שלח החזון איש להציע לו בת גרושה וצולעת, השליח אמר שמתבייש להציע לו בת גרושה וצולעת, יען והבחור יפגע ויעלב מאוד, אך החזו"א אמר לו: תגיד לו שאני שלחתי אותך! וכך הוה, ואחר כך מיד התארים הבחור עם בת אחרת. (החזון איש סכר שהתנהגות הבחור מקורה היתה בגאוה, ועל ידי שיעזו לו הצעה כזו, יסכים כבר בדעתו להצעות רגילות).

מחלה מסתורית של ליל עבת....

בני הבית כבר שרו יחדיו את הפזמונים "שלום עליכם" ו"אשת חיל". להבות היין השתקפו היטב ביין האגרמני שבגביע. כולם השתתקו והתקרבו אל שולחן השבת כדי לשמוע את הקידוש. האב לקח נשימה ארוכה ו... נרדם בכסאו!

"טאטע! טאטע! אבא! אבא!" קראו כל בני ובנות המשפחה. אין תגובה. מישוה ניסה לעורר אותו באמצעות טלטלה עזה בכתפו אך ללא הועיל. "תתעורר, תתעורר!" הילדים צעקו כאחוזי תזזית. המבוגרים החליטו שהוא כנראה התעלף והחלו לדאוג ומישוה רץ לקרוא לרופא. הלה הגיע אך לא הצליח לעוררו משנתו העמוקה או להבין מה קרה לו. הוא הציע להניח לו לישון עד שיתעורר מעצמו. מישוה אחר יצטרך לומר קידוש.

ראש המשפחה, טוחן במקצועו, לא התעורר עד הבוקר. הוא היה נדהם ונבוך לשמוע מה אירע. אך בליל שישי הבא זה קרה שוב. ושוב...!

"אוי, לא! לא שוב!" קרא הטוחן ברוב תסכול. הוא קם מן הכיסא שבו הוא נרדם על שולחן השבת ומתח את איבריו. "מה קורה כאן? שום דבר לא עוזר! אני לא יכול להמשיך ככה. מחר אני הולך לרבי!"

ביום הבא הוא הלך לזיכלין, אל הרב שלו רבי שמואל אבא, וסיפר לו את הסיפור כולו. בדמעות הוא התחנן בפניו לרפאו מן הצרה המוזרה הזאת.

"נראה ליי", כך אמר הרבי, "שבאופן כלשהו חיללת את השבת, ולכן מן השמיים מונעים ממך לקדם את פניה ולקדש אותה".

החסיד התרגז אף יותר. "אני לא מביין. אני כל כך נזהר בהלכות השבת. אני? חיללתי את השבת? אני אפילו לא יכול לדמיין לעצמי איך זה היה יכול לקרות".

שכור לב שב היהודי לביתו. כאשר הוא סיפר למשפחתו את כל מה שהרבי אמר הם נדהמו. כולם ידעו היטב כמה הוא מקפיד על שמירת השבת.

אבל אז אמר אחד מבניו הבוגרים: "אבא, אני חייב לומר לך שדבריו של הרבי צודקים. באחד מלילות השבת, כשנשארתי ער עד לשעה מאוחרת, ראיתי אותך קם באמצע הלילה. היה ברור שאתה עדיין חצי ישן. ראיתי אותך מדליק נר כדי להאיר את הדרך משום שרצית לקחת לעצמך כוס מים, וכיבית את הנר כשסיימת. בבוקר המחרת כשראיתי שאתה לא זוכר דבר ממאורעות הלילה החולף, החלטתי שלא לבייש אותך ולספר על הנעשה. אך כעת, כשהרבי עצמו אמר זאת, אני רואה חובה לעצמי לספר לך".

האיש מיד שם פעמיו בשנית לעיר זיכלין. הוא סיפר לרבי את מה שסיפר לו בנו והרבי הגיב, "אכן כך: זה מקור הבעיה. כיצד יכול יהודי להרשות לעצמו לשכוח את קדושת השבת, ותהיינה הנסיבות אשר תהיינה? ישנן שתי חובות עיקריות כלפי השבת - לזכור אותה (שמות כ, ח) ולשמור אותה (דברים ה, יב). אלוקים אמר את שתיהן בנשימה אחת, כך אומרים לנו חז"ל.

"זכור" היא חובה שמתבצעת דרך דיבור, על ידי הבעת קדושת השבת במלות הקידוש, ו"שמור" היא בעבור השכל והלב, על מנת שיהיו מודעים בכל עת לקדושת השבת במהלך היום כולו, כדי שלא לחללה. אבל אתה נכשלת "לשמור" את השבת, ובכך איבדת את הזכות "לזכור" אותה".

"אנא רבי", התייפח האיש, "אמור לי כיצד אוכל לכפר על חטאי? תן לי תרופה, הצילני מצרה בלתי נסבלת זו!"

"אין שום דבר שביכולתי לעשות בשבילך. ה"תרופה" היחידה בעבורך היא אם תעבור ניסיון בשמירת השבת ותעמוד בו בהצלחה. רק אז תתפייס השבת ותסלח על העלבון שעלבת בה".

מלים אחרונות אלו גרמו לחסיד להרגיש קצת טוב יותר. הוא נתן אמון ברבי והחליט לעמוד במבחן ויהי מה.

זמן קצר לאחר מכן קרא לו הפריץ שממנו חקר את טחנתו בתמורה לשכר שנתי ולאחוז מסוים מהכנסתו. הלה אמר לו שהוא מתכנן להגדיל בהרבה את יכולת הייצור של טחנת הקמח וכי על מנת להחזיר לעצמו את סכומי הכסף הגדולים שייאלץ להשקיע, הוא יהיה מוכרח להפעיל את הטחנה גם בשבת, החל מעכשיו.

"לא אוכל לעשות זאת", אמר הטוחן בנימה החלטית. "אני עובר שישה ימים בלבד, אף פעם לא בשבת".

"נו, באמת", אמר האציל, "אני מכיר אתכם היהודים. אתם יודעים לשנות ממנהגכם אם אתם רוצים. שמעתי שרב יכול לכתוב לך איזה היתר שבזכותו אתה לא תצטרך לעבוד בשבת, אבל הטחנה תישאר פתוחה וכך הכנסותיי יגדלו".

"מעודי לא הקלתי בשמירת השבת וגם הפעם לא אעשה כך", הכריז הטוחן בתוקף.

האציל הרים את קולו. "כסיל עיקש! חודשיים ימים יארכו השיפוצים, ועד אז עליך לשנות את דעתך העיקשת. אם לא תתחיל להפעיל את הטחנה מיד בתום השיפוצים, אשליך אותה מן הטחנה".

הפריץ מימש את איומו וגירש את הטוחן מן הטחנה. מאחר שאיבד את הכנסתו, לטוחן ולמשפחתו הגיעו זמנים קשים. היה להם קשה לספק לילדיהם אפילו מזון בסיסי. כמו כן, הוא עדיין היה נגוע ב"מחלת השבת", אבל החסיד היה נחוש בדעתו שלא להיכשל שוב בשמירת השבת.

בינתיים, האציל השלים את השיפוצים ומינה מנהל חדש לטחנה, כזה שהיה מוכן לעבוד במשך כל ימי השבוע. אך אז תקלות מוזרות התרחשו. תאונות מפתיעות גרמו לה לצבור הפסדים גדולים.

האציל נאלץ להודות בפני עצמו שמן הסתם בעיותיו קשורות בעובדה שהוא הרס את פרנסתו של הטוחן היהודי. הוא שלח לקרוא ליהודי, סיפר לו על מצבה הקשה של הטחנה והציע לו לשוב ולחכור אותה.

"ומה בקשר לשבת?" שאל החסיד.

"תראה", הוא ענה. "אחרי כל הבעיות המוזרות וההפסדים הגדולים, אני מביין שאלוהים נמצא לצדך. עשה כפי שאתה רואה לנכון".

וכך שב היהודי לטחנה ועד מהרה בורך בהצלחה אף גדולה מזו שהייתה לו אי פעם. הוא גם נרפא ממחלת ליל השבת שלו בדיוק כפי שאמר לו הרבי. אבל למרות שהפך לעשיר גדול, אמירת "קידוש" בשבת הייתה ונשארה הנאתו הגדולה ביותר. (ירחמיאל טולסט).

שו"ת הראשון לצייון
מרח הראשל"צ הגאון
רבי יצחק יוסף שליט"א

האם מותר לצאת בשבת עם מסכה על הסנטר? והאם מותר לצאת עם שקף מגן?

בס"ד, ט' חשוון תשפ"א, 2-159/פ"א

לכבוד הבחור היקר שוקד באהלה של תורה, כש"ת ה"ה
מ.י. חסין נ"י

שלום רב,

מה ששאל אם מותר לצאת בשבת במסכה על הסנטר
שלא מכסה את הפה ואת האף, הנה כיון שהמסכה קשורה
לאזניו, הוי כמשקפיים, ואין חשש דילמא שליף, כיון
שמקפידים שלא יסירו את המסכה מעל הפנים לגמרי
מחשש לשלטונות, וכ"ש שהוא ספק פיקוח נפש שלא
העמידו חכמים דבריהם, וגם ברוב המקומות אינו ודאי
רה"ר, כיון שאינו רה"ר מפולש מעבר לעבר. ואפי' בלא
עירוב יש מקילין, וכ"ש כשיש עירוב.

וגם במסכה רפויה מפלסטיק העשויה להגן על הפנים
מותר לצאת בשבת, מאותם הטעמים שהתרנו במסכה על
הפנים, וגם זה הוא דרך מלבוש, ואע"פ שאינו על הפנים,
ודומה הוא למשקפי שמש.

ואע"פ שכתבנו בילקוט יוסף שבת כרך ב' (סי' ש"א
סעיף ל"ה) שיש אומרים שאסור לצאת בשבת עם משקפי
שמש שיש לחוש שיסירם בעת שיגיע למקום צל, זה דוקא
במשקפי שמש, אבל במסכה מפלסטיק העשויה להגן
מפני הנגיף, כיון שמקפידים שלא להסיר את המסכה
מעל הפנים, אין חשש שיסיר, ואף במשקפי שמש ביארנו
שהנהגים להקל יש להם על מה שיסמוכו, וכ"ש במקום
שיש עירוב שיש להקל בזה, וה"ה במסכה הנ"ל.

וכל זה דוקא שהמסכה מגינה והיא על הפה ועל האף, אבל
אם המסכה על הסנטר בלבד ואינה מגינה אין לצאת עם
המסכה במקום שאין עירוב, וגם אם יש עירוב למחמירים
שלא לטלטל בשבת יש להחמיר גם בזה.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לצייון

הרב הראשי לישראל

פתיחת מטריה בבית? לצאת בברכת הלחם קודם שנוטל את ידיו?

שאלה: מקובל בקרב רבים מהעם שמקפידים מאוד שלא לפתוח מטריה בתוך הבית
ואומרים שכל מי שפותח מטריה בתוך הבית ירד גשם ביום חופתו וכדומה, האם יש לכך
מקור או שאין לחשש לכך?

תשובה: הנה ראיתי בספר בשו"ת ודרשת וחקרת (ח"ה חחו"מ סי' ח') שנשאל אם יש
מקור למה שאומרים שמי שפותח מטריה בבית מעכב זיווגו של אדם ז' שנים. והשיב,
שלא מצא מקור ברור לכך, אך הוסיף, ששאל על כך ליהודים מד' כנפות הארץ, ארץ
ישראל, אירופה ארה"ב, ודרום אפריקה וכולם שמעו שיש כזו קפידא. ויש שאמרו,
שהוא מנהג גויים. ויש שאמרו, שכיון שבכל בתי ישראל חוששים מזה, ח"ו לומר שהוא
מנהג הגויים. ויש ששמעו שיהא לו מזל רע ז' שנים, ויש ששמעו שירד גשם בחופתו. וסיים
שימות, ויש ששמעו שיהא לו מזל רע ז' שנים, ויש ששמעו שירד גשם בחופתו. וסיים
שם שחזק מהשמעות הללו, לא מצא שום מקור מוסמך לזה ועדיין צריך חיפוש. ע"כ.
ובספר סגולות רבותינו (שאלה ח' עמ' 224) כתב ששאל את הגר"ח קניבסקי
שליט"א על כך והשיב שלא שמענו שיש מקור לאמירה זו. ע"כ. וע"ע שו"ת
מעשה האפור ח"א סי' צא. ועל כן נראה שאין להקפיד כל כך בכך בזה,
ומשום שבעדות רבות מקפידים בכך אין לזלזל במנהג זה. ושומר פתאים ה'.

שאלה: אדם שמתארח בסעודת שבת ויוצא בברכת הלחם בברכה של בעל הבית,
ובאחת הסעודות נטל את ידיו ועוד טרם שברך על נטילת ידיים, התחיל בעל הבית את
ברכת המוציא, האם צריך הוא לחזור ולברך המוציא שוב או שמה יצא בברכת בעל
הבית? ומה הדין באדם שעוד לא נטל את ידיו ורוצה לצאת בברכה של בעל הבית,
ובפרט בשבת שאין עוד לחם משנה ורוצה לצאת בברכתו של בעה"ב עוד קודם שנטל?

תשובה: אדם השומע ברכת המוציא ושתק וכיוון לצאת בברכת בעל הבית יצא
ידי חובה אף שעדיין לא נטל ידיו, ואין ברכת הנטילה אחר כך חשובה כהפסק
משום שהיא צרכי הסעודה. אומנם אם בשעה שברך בעה"ב המוציא ברך הוא
את ברכת הנטילה לא יצא בברכת בעה"ב ועליו לשוב ולברך ברכת המוציא.
הנה מרח השו"ע (בס"י קסז ס"ז) כתב, ראובן שהיה נוטל ידיו לאכילה, ויעקב היה מברך
המוציא ונתכוין להוציא השומעים, ואח"כ ניגב ראובן ידיו וברך ענט"י, לא הוי הפסק
ויוצא בברכת יעקב, וא"צ לחזור ולברך ברכת המוציא. ומלשון השו"ע משמע שרק היכא
דכבר נטל ידיו מהני. אומנם מדברי החיד"א בברכ"י (ס"ק יג) משמע דאפילו אם כבר אם
לא נטל ידיו עדיין מהני, עיי"ש בדין נטל במים פסולים. משום דמעיקר הדין לא בעי נטילה
על פחות מכזית. וכ"כ העורה"ש (שם ס"ז) דאפילו אם שכח בעצמו וברך המוציא קודם
נטילת ידיים לא הוי הפסק דהוי מצורכי הסעודה. וכן פסק המשנ"ב (שם ס"ק מה). וכן
פסק הרב כה"ח (ס"ק סג). ואומנם אם בשעה שבעל הבית ברך המוציא בירך הוא ברכת על
נטילת ידיים בזה לא יצא ידי חובת ברכת המוציא ויש לו לברך שוב. משום שמה שיוצא הוא
מדין שומע כעונה ויש לו לשמוע את הברכה בלא הפסק וכאן הפסק בברכת ענט"י לא
יצא בברכת בעה"ב. וכמו שכתב בשער הציון (שם). ושכן מוכח מלשון השו"ע. וזה פשוט.

שו"ת מבית ההוראה בקצרה

< שאלה: מי שאין לפניו מים לעשות מים אחרונים האם יכול לנגב את ידיו במגבונים
לחיים" ויצא בכך ידי חובת מים אחרונים?

תשובה: בשעת הדחק שאין לו מים לקיים מצוות מים אחרונים יכול לנגב ידיו במגבונים לחים.

< שאלה: האם מותר להסתכל על הירח (הלבנה) ולהתבונן בו? וכיצד יש לנהוג בשעת
ברכת הלבנה?

תשובה: על פי הקבלה אין להתבונן בירח אבל הסתכלות קצרה מותרת. וכתבו הפוסקים
שבשעת ברכת הלבנה יש להסתכל הסתכלות קצרה קודם הברכה בלבד ולא יותר.

< שאלה: האם מותר לצלם את השמש כגון בשקיעה או את הירח או שהדבר אסור?

תשובה: נאמר בתורה "לא תעשון איתי", ודרשו חז"ל (ר"ה כדב), לא תעשו צורה של
הנמצאים איתי ומשמישים אותי, כגון: השמש והירח. ולכן אסור לצייר את השמש והירח.
אלא אם כן עושה כן להתלמד ולהורות שמותר. ולגבי צילום יש שאוסרים לצלם ויש
שמקילים. ומי שמצלם כן לצורך לימוד וכדומה ודאי שמותר. ואף מי שעושה כן לצורך
הנאתו יש לו על מה שיסמוך וטוב שיצלם רק חלק מהשמש והירח ולא בשלמותם.

< שאלה: כאשר ילד צוחק מתוך שינה בלילה האם זה מסוכן? ומה יש לעשות במצב
כזה? ומה הסיבה לכך?

תשובה: כתב מרח החיד"א הקדוש צ"ל שכאשר רואים ילדים שצוחקים מתוך שינה או
כאשר הם ערים וצוחקים עם עצמם לבד, זה משום שהפלוגנית (הסטרא אחרא) משחקת
עינים ועל כן הם צוחקים. ולכן שקורה דבר כזה, יאמר: זילי פלוגנית מכאן, לית לך כאן
חולק ואחסנא, לית לך כאן נייחא. ויאמר מזמור ויהי נועם ויושב בסתר. וכשיאמר את
זה יכה על האף של הילד. ויעשה כך ג' פעמים.

לקבלת העלון במייל/לתגובות: alonleachtov@gmail.com

העלון יו"ל בחסות:

הפוס הבריה
02-6790497 HABIRA PRESS

חברות « פרוספקטים » « צלונים » « הזמנות » « פנהקים » « כולטיס ביקור
ניידת » « מטפחות » « מצבקות » « יוניוניות » « רולאפים » « האפות

הפאון חוקרים:
להצלת האלים היקרים
• מי ארור גייס בן נחך שגוי'
• מי ארור ארור בן נחך שגוי'
רפואתם ורפואתם ורפואתם בני משפחותיהם היין